

Warsztaty z Fizyki Teoretycznej: Zastosowanie metod probabilistycznych do estymacji fazy w interferometrze Macha - Zehndera.

Dr Jan Chwedeńczuk
Instytut Fizyki Teoretycznej, Uniwersytet Warszawski
email: jachwed@fuw.edu.pl

Opis problemu:

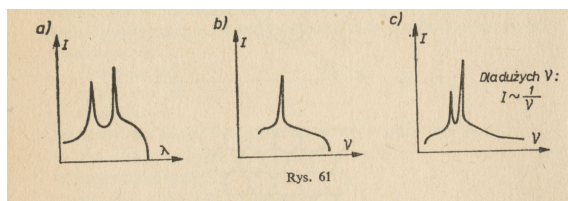
Celem zadania jest napisanie kodu, który będzie symulował eksperyment interferometryczny. Eksperyment taki polega na pomiarze liczby cząstek docierających do detektora i na podstawie wyniku dedukcji fazy interferometrycznej. Uczestnik zajęć zapozna się z podstawowymi pojęciami mechaniki kwantowej - takimi jak na przykład stan układu - oraz teorii prawdopodobieństwa - takimi jak prawdopodobieństwo warunkowe. Dzięki wykonaniu zadania, uczestnik rozwinie zarówno swoje umiejętności programistyczne, jak i pozna niektóre aspekty realistycznych doświadczeń interferometrycznych.

Zadanie 1

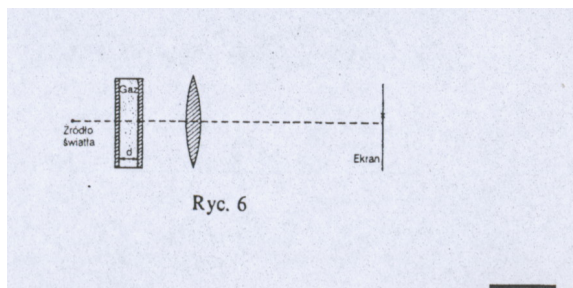
Który z wykresów pokazanych na rysunku 1 może przedstawiać rozkład widmowy promieniowania otrzymanego z lampy rentgenowskiej?

Zadanie 2

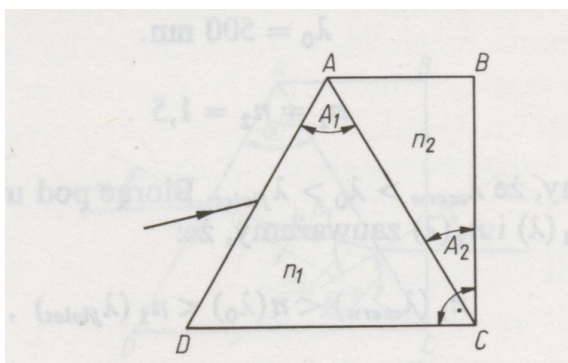
Na rysunku 2 przedstawiono układ pomiaru współczynnika załamania gazów. Składa się on z punkowego monochromatycznego źródła światła ($\lambda = 546,1 \times 10^{-9}$ m), dwóch płaskich płytek szklanych pokrytych od strony wewnętrznej cienką półprzepuszczalną warstwą, soczewki oraz ekranu ustawionego w płaszczyźnie ogniskowej soczewki. Pomiedzy płytkami znajduje się

Rysunek 1: Kandydaci na widmo

Rysunek 2: Układ pomiarowy

Rysunek 3: Dwa pryzmaty

gaz. Na skutek interferencji pomiędzy płytkami na ekranie obserwuje się obraz interferencyjny. Przeprowadzono następujący eksperyment: wypompowano powietrze i na ekranie zaznaczono położenie jednego z jasnych prążków. Następnie wpuszczano powietrze o temperaturze T aż do uzyskania ciśnienia p . W czasie napompowywania gazu przez zaznaczony punkt przesunęło się 11 kolejnych maksimów i na tym punkcie zatrzymał się jasny prążek. Oblicz współczynnik załamania powietrza w temperaturze T i pod ciśnieniem p jeśli odległość pomiędzy płytkami wynosi $d = 1,04$ cm.

Zadanie 3

Dwa pryzmaty o kątach łamiących $A_1 = 60^\circ$ i $A_2 = 30^\circ$ sklejono jak na rysunku 3. Współczynniki załamania pryzmatów $n_i = a_i + b_i/\lambda$, dla $i=1,2$. Wybierz $a_1 = 1,1$, $a_2 = 1,3$, $b_1 = 1 \times 10^5$ nm, $b_2 = 5 \times 10^5$ nm. 1. Wyznacz długość fali λ_0 dla której na powierzchni AC nie zachodzi załamanie niezależnie od kąta padania światła na pryzmat. Wyznacz dla tej długości fali n_1 i n_2 . 2 Wyznacz kąt najmniejszego odchylenia promienia przez obserwowany układ dla λ_0 . Wyznacz długość fali λ_1 dla której promień padający na układ równoległe do podstawy DC, wychodzi z niego również równoległe do podstawy.

Zadanie 4. Teoretyczno-numeryczne.

Wiadomo, że średni czas życia atomu w stanie wzbudzonym wynosi T_0 . Przechodząc ze stanu wzbudzonego do stanu podstawowego atom promieniuje falę o częstotliwości ω_0 . Pokażemy, że kwantowy proces promieniowania można opisać za pomocą klasycznego modelu stochastycznego. (Porównamy obliczenia w modelu kwantowym i stochastycznym)

1. Oblicz transformatę Fouriera $G(\omega)$ ($G(\omega) = \int F(t) \exp(-i\omega t) dt$) funkcji $F(t) = f(t) \exp(i\omega_0 t)$, gdzie $f(t) = \exp(-t/T_0)$ dla $t \in [0, \infty]$ oraz zero poza tym zbiorem.

2. Znajdź widmo mocy $W(\omega) = |G(\omega)|^2$ dla $\omega > 0$.

3. Oblicz transformatę Fouriera $G_T(\omega)$ funkcji $F_T(t) = f_T(t) \exp(i\omega_0 t)$, gdzie $f_T(t) = 1$ dla t z odcinka $[0, T]$ oraz zero poza tym odcinkiem.

4. Oblicz widmo mocy $W(T, \omega) = |G_T(\omega)|^2$.

5. Załóż, że atom wypromieniowuje w czasie T fale o częstotliwości ω_0 i stałej amplitudzie (jest to tylko model rachunkowy). Czas T jest zmienną losową o rozkładzie $P(T) = \exp(-T/T_0)$. Oblicz średni rozkład widmowy $W_s(\omega) = \int P(T) W(T, \omega) dT$ i porównaj z $W(\omega) = |G(\omega)|^2$. Tę średnią policz numerycznie.

1 Literatura

1. Jerzy Ginter, 'Fizyka fal' Tom I.

2. J. W. Goodman 'Optyka statystyczna'.

3. strony internetowe:

- [http : //en.wikipedia.org/wiki/Interferometer](http://en.wikipedia.org/wiki/Interferometer)
- [http : //en.wikipedia.org/wiki/Mach%E2%80%93Zehnder_interferometer](http://en.wikipedia.org/wiki/Mach%E2%80%93Zehnder_interferometer)
- [http : //en.wikipedia.org/wiki/Shot_noise](http://en.wikipedia.org/wiki/Shot_noise)
- [http : //en.wikipedia.org/wiki/Maximum_likelihood](http://en.wikipedia.org/wiki/Maximum_likelihood)